

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1442818
Konu : Soru Önergesi

11.06.2024

Sayın Ömer Faruk GERGERLİOĞLU
Kocaeli Milletvekili

İlgi : 20.05.2024 tarihli ve 7/12516 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuna yapılan başvurulara ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek:
1- Soru Cevabı (5 sayfa)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

EK-1

CEVAPLAR:

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) çatısı altında kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik bir mekanizmanın oluşturulmasına yönelik çalışmalar 21. Yasama Döneminden itibaren çeşitli kanun teklifleri ve içtüzük değişiklik teklifleri ile gündeme gelmiştir. 2009 yılında hem iktidar partisine hem de muhalefet partilerine mensup milletvekillerce kadın erkek eşitliği alanında çalışacak bir ihtisas komisyonu kurulmasına yönelik farklı teklifler verilmiş; bu teklifler birleştirilerek Anayasa Komisyonunda görüşülmüştür. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunu (KEFEK) kuran 5840 sayılı Kanun 25 Şubat 2009 tarihinde kabul edilmiştir.

Komisyonun misyonu, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesini sağlamak, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izleyerek bu gelişmeler konusunda TBMM'yi bilgilendirmektir. Komisyonun vizyonu ise kadın erkek fırsat eşitliğinin gerçekleştirilmesine ilişkin sorunların gerek yasal düzeyde gerek uygulamada iyileştirilmesini sağlayarak etkili bir parlamenter denetim oluşturmaktır.

Komisyon bahsedilen misyonunu, TBMM İçtüzüğü ve Komisyonu kuran 5840 sayılı Kanun'un kendisine verdiği görev ve yetkiler doğrultusunda yerine getirir. Komisyon, Kanunla kurulmuş olması sayesinde İçtüzük ile kurulan diğer ihtisas komisyonlarından daha fazla yetki ve göreve sahiptir. İçtüzükle kurulan diğer ihtisas komisyonları, sadece TBMM Başkanlığı tarafından kendilerine havale edilen kanun tekliflerini görüşerek karara bağlamakla yükümlüdür. KEFEK ise, diğer ihtisas komisyonları gibi kendisine havale edilen kanun tekliflerini görüşmenin yanı sıra, alt komisyonlar kurarak ihtisas alanındaki konular hakkında ayrıntılı raporlar hazırlamakta, bireysel başvuruları inceleyerek kişilerin mağduriyetinin giderilmesine çalışmakta ve ulusal ve uluslararası kuruluşlarla önemli projeler yürütmektedir.

KEFEK'in her yasama yılı sonunda yayımlanan faaliyet raporlarından yazılı soru önergenizde istediğiniz soruların 24. ve 26. Yasama Dönemine ilişkin kısmına ulaşılabilmesi mümkündür. Söz konusu raporlar KEFEK web sitesinde PDF halinde mevcuttur.

<https://www.tbmm.gov.tr/ihstas-komisyonlari/Icerik/ihstas-komisyonlari-kadin-erkek-firsat-esitligi-belgeler/kadin-erkek-firsat-esitligi-komisyonu/f72877d1-b499-037b-e050-007f01005610>

Cevap 1.- 28. Dönemde 28.05.2024 tarihi itibarıyla 6 bireysel başvuru yapılmış olup milletvekilleri tarafından başvuru yapılmamıştır.

27. Dönemde Komisyona 64 bireysel başvuru yapılmış olup bunlardan 4 tanesi milletvekilleri tarafından yapılmıştır.

25. Dönemde Komisyona bireysel başvuru yapılmamıştır.

24. ve 26. Dönemlere ilişkin bilgilere ise faaliyet raporlarından ulaşabilirsiniz.

Cevap 2.- Kadın erkek eşitliğinin ihlal edildiğini veya ayrımcılığa maruz kaldıklarını düşünen kişiler bir dilekçeyle veya faksla Komisyona başvurabilmektedirler. Komisyon, bireysel başvuruları inceleyerek ilgili kamu idareleri ile iletişim kurmaktadır. Komisyon, başvurulara ilişkin yaptığı işlemlere dair başvurucaya üç ay içerisinde bilgi vermekle yükümlüdür.

24., 25., 26., 27. ve 28. Yasama Döneminde KEFEK'e yapılan başlıca bireysel başvuru konuları aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Kamu görevine girişte veya görevde yükselmede cinsiyete dayalı ayrımcılık
- Kadına yönelik şiddet

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

- Kadına yönelik cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar
- Kadın intiharları ve kadın cinayetleri
- Çocukların cinsel istismarı
- Erken yaşta ve/veya zorla evlilik
- İşyerinde psikolojik taciz (mobbing)
- Nafaka mağdurları
- Eşleri, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan mahkûm/tutuklu olan kadınların başvuruları
- Cezaevinde mahkûmların koşulları
- İşten çıkarılma prosedüründe hak ihlalleri
- Güvenlik ve benzeri gerekçelerle görev yeri değişikliği isteği
- Kadınların özlük hakları
- Sosyal yardım talebi
- İş talebi

Cevap 3.- 28. Dönemde reddedilen veya başvurucuya olumsuz dönüş yapılan başvuru bulunmamaktadır.

27. Dönemde yasal şartları taşıyan ve Komisyona hitaben gönderilen bireysel başvuruların hepsi değerlendirmeye alınarak hem ilgili kamu idareleri ile iletişim kurulmuş hem de başvuru konu ile ilgili bilgilendirilmiştir. Yasal değişiklik gerektiren dilekçelerde, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin konularda veya iş talebi içeren bireysel başvurularda Komisyonun yetkili olmadığı hususlarında başvuru sahipleri bilgilendirilmiştir.

26. Dönemde Komisyona yapılan başvurulardan 6 tanesi incelenemez bulunarak başvuru sahipleri bilgilendirilmiştir.

25. Dönemde Komisyona bireysel başvuru yapılmamıştır.

24. Döneme ilişkin bilgilere ise faaliyet raporlarından ulaşabilirsiniz.

Cevap 4.- 5840 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının e bendi; "*Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek.*" şeklindedir.

Buna göre Komisyona ulaşan başvurular tarih ve sayı aldıktan sonra yasama uzmanları tarafından incelenmiş, ardından Komisyon Başkanına sunulmuş ve Komisyon Başkanının talimatı doğrultusunda dilekçeler hakkında işlem başlatılmış, ilgili kamu kurumları ile iletişime geçilmiştir. Kamu kurumlarından gelen cevabi yazılar başvuru sahipleriyle paylaşılmıştır.

Cevap 5.- 5840 sayılı Kanun'un Komisyonun Görevleri başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının e bendi; "*Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek.*" şeklindedir.

Komisyonun tabi olduğu 5840 sayılı Kanun dikkate alındığında, kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar yönünden dilekçeler üzerinde inceleme yapılmakta ve ilgili kurumlarla iletişime geçilmektedir. Ancak Komisyonun dilekçeler üzerinde hak ihlali yapıp yapılmadığına dair bir değerlendirme yapma veya hak ihlali kararı verme yetkisi bulunmamaktadır.

Cevap 6.- 28. Dönemde Mayıs 2024 tarihi itibarıyla Komisyona yapılan bireysel başvuruların herhangi biri hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulmamıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

27. Dönemde Komisyona yapılan bireysel başvurulardan bir tanesi hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulmuştur. Başvuru ile ilgili Komisyona gelen cevabi yazıda konuyla ilgili yargı sürecinin devam ettiği bildirilmiştir.

25. Dönemde Komisyona bireysel başvuru yapılmamıştır.

24. ve 26. Dönemlere ilişkin bilgilere ise faaliyet raporlarından ulaşabilirsiniz.

Cevap 7.- 28. Dönemde Mayıs 2024 tarihi itibarıyla Komisyonca yerinde inceleme yapılmamıştır.

27. Dönemde Komisyonca herhangi bir yerinde inceleme yapılmamıştır.

25. Dönemde Komisyonca herhangi bir yerinde inceleme yapılmamıştır.

24. ve 26. Dönemlere ilişkin bilgilere ise faaliyet raporlarından ulaşabilirsiniz.

Cevap 8.- 28. Dönemde Mayıs 2024 tarihi itibarıyla alt komisyon kurulmamıştır.

27. Dönemde kurulan alt komisyonlar aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

a. Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Alt Komisyonu

Alt Komisyon tarafından Gaziantep'teki iyi uygulama örneklerinin yer aldığı okullar ve bilim merkezi ziyaret edilmiştir.

b. İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonu

Alt Komisyon tarafından Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve Ankara Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Kadın Sığınma Evi ziyaret edilmiştir.

c. Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Alt Komisyonu

Alt Komisyon tarafından Sakarya'da yer alan iyi uygulama örneği teşkil eden kadın kooperatifleri ziyaret edilmiştir.

İstanbul'da kadın sivil toplum kuruluşları ve iş kadınları ile bir araya gelinmiştir.

d. Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılması Alt Komisyonu

Alt Komisyon tarafından Balıkesir'de yer alan iyi uygulama örneği teşkil eden kadın kooperatifleri, Balıkesir Organize Sanayi Bölgesi Kreşi ziyaret edilmiştir.

İstanbul'da da Dudullu Organize Sanayi Bölgesi kreşi ziyaret edilmiş kadın sivil toplum kuruluşları ve iş kadınları ile bir araya gelinmiştir.

25. Dönemde alt komisyon kurulmamıştır.

24. ve 26 Dönemlere ilişkin bilgilere ise faaliyet raporlarından ulaşabilirsiniz.

Cevap 9.- Komisyonun tabi olduğu 5840 sayılı Kanun dikkate alındığında, kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar yönünden dilekçeler üzerinde inceleme yapılmakta ve ilgili kurumlarla iletişime geçilmektedir. Ancak KEFEK faaliyetleri hakkında, hak ihlallerinin önlenmesi ve müdahale yönünden bir etkinlik değerlendirmesi yapılmamış ve ihtiyaç duyulmamıştır.

Cevap 10.- Komisyonun kuruluş kanunu çerçevesinde, TBMM Başkanlığına sunduğu faaliyet, program, etkinlik, çalıştay, toplantı düzenlenmesine ilişkin önerilerin tamamı TBMM Başkanlığınca desteklenmekte ve kabul edilmektedir. Ancak Komisyonun TBMM Başkanlığına kanun teklifi önerme yetkisi bulunmamaktadır. Komisyon, diğer ihtisas komisyonları gibi kendisine havale edilen kanun tekliflerini tali veya esas olarak görüşme yetkisine sahiptir.

Cevap 11.- Komisyon, kurulduğu günden bugüne dek fırsat eşitliğinin sağlanması ve bu eşitliğin hayatın her alanında uygulanmasına yönelik çalışmalar yapmış ve yapmaya devam

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

etmektedir. Komisyon kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına ilişkin sorunların gerek yasal düzeyde gerek uygulamada iyileştirilmesini sağlayarak etkili bir parlamenter denetim oluşturmaktadır.

Kadın erkek eşitliğinin ihlal edildiğini veya ayrımcılığa maruz kaldıklarını düşünen kişiler Komisyona başvurabilmektedirler. Komisyon, bireysel başvuruları inceleyerek ilgili kamu idareleri ile iletişim kurarak sorunun çözümüne katkı sunmaktadır.

Kadınlarımızı güçlendirmenin en önemli yolu, kadının hayatın her alanına, özellikle de ekonomi ve üretim sürecine dâhil edilmesidir. Kadın istihdamının bir ülkenin gelişmişlik düzeyinde yadsınamaz bir yeri olduğu muhakkaktır. Kadının çalışma hayatına etkin ve insan onuruna yakışır bir şekilde katılımı, bireysel kazanım olmanın ötesinde ailevi, sosyo-ekonomik ve toplumsal bir dönüşümü de sağlamaktadır. Komisyon kurmuş olduğu alt komisyonlarla kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılımını desteklemekte yaşanan mevcut sorunları tespit ederek çözüm önerilerini sunmaktadır. Bu komisyonların yayımladığı raporlar, bilgi edinmenin çok ötesinde bir anlam ifade etmektedir. Yürütmenin eylem ve işlerinde yaşanan aksaklıkları objektif olarak gözler önüne sermektedir. Alt komisyon raporlarında sunulan öneriler hem yasama hem yürütme için yol haritası niteliğinde olmakta ve kamuoyunda farkındalık ve duyarlılığı artırmaktadır.

Bu çerçevede kadınların çalışma hayatıyla bağlarının güçlendirilmesi amacıyla iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması noktasında, İş Kanunu'nda, Devlet Memurları Kanunu'nda ve ilgili diğer mevzuatta çok önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Çalışan annelere kolaylıklar sağlanmış, doğum ve süt izni süreleri uzatılmıştır. Esnek çalışma saatleri, yarı zamanlı çalışma, erken emeklilik düzenlemeleri, bakım hizmetlerine ilişkin teşvikler ile kadınlarımızın iş ve aile dengesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Bakanlıklarımız ve kamu kurumlarımız tarafından kırsal alanda kadınlar başta olmak üzere bütün kadınlarımıza yönelik teşvikler hayata geçirilmiş, kadın girişimciliği özendirilmiş, başta genç çiftçi projeleri olmak üzere girişimci kadınlarımıza pozitif ayrımcılık yapılmıştır.

2002 yılında ülkemizde istihdam edilen 6 milyon kadın bulunurken, 2023 yılı itibariyle bu rakamın 10 milyona çıktığını görmekteyiz. Buradaki artış tam olarak 4 milyon olup, oransal olarak bakıldığında %70,5'e tekabül etmektedir. Söz konusu dönem için kadınların işgücüne katılım oranı %27,9'dan %35,1'e yükselmiş, kayıt dışı çalışan kadın oranı ise %72,5'ten %33,2'ye gerilemiştir.

Üniversitelerdeki kadın öğretim görevlilerinin oranı %50'yi aşmıştır. Yükseköğretimde görevli profesörler içinde kadın profesör oranı %33,2'ye, doçent kadrosunda görev yapan kadın oranı %40,2'ye yükselmiştir.

Hekimlerin yüzde 45,8'i, toplam sağlık çalışanlarının ise yüzde 65,2'si kadındır.

Kadın büyükelçi sayısı 2002 yılında 14 iken bugün itibariyle 80'e yükselmiştir.

Her alanda olduğu gibi kadın sporculara da ayrı bir önem verilmiştir. 2008 Pekin Olimpiyatlarında 68, 2012 Londra Olimpiyatlarında 114 kadın sporcu ile temsil edilirken, 2024 Paris Olimpiyat Oyunlarında ise 300 kadın sporcu ile temsil edileceğiz.

Cevap 12.- Komisyon, Türkiye'de kadın erkek eşitliğinin ve kadının statüsünün güçlendirilmesi, kadın istihdamının artırılması, karar alma mekanizmalarında kadınların daha fazla yer almasının sağlanması amacıyla ulusal ve uluslararası kurumlarla iş birliği içerisinde projeler de yürütmektedir. Bu kurumların başında Birleşmiş Milletler Kadın Birimi, Birleşmiş Milletler Kalkınma Fonu ve Birleşmiş Milletler Nüfus fonu gelmektedir.

Türkiye'de Siyasette ve İş Hayatında Kadın Liderliği Projesi çerçevesinde Birleşmiş Milletler Kadın Birimi ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ortaklığında çalışmalar yürütülmektedir. Projenin ana hedefi karar alma pozisyonlarında kadınların liderliğini desteklemek, siyasette ve özel sektörde kadın erkek fırsat eşitliğini sağlamaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

Yine Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ana yararlanıcı ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının eş yararlanıcı olduğu; BM Kadın Birimi tarafından yürütülen “Türkiye’de Kadın-Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçelemenin Uygulanması Projesi” kapsamında yürütülen eğitim, panel, çalıştay, çalışma ziyareti ve benzeri etkinliklerde Komisyon üst düzeyde temsil edilmekte ve gerekli katkıyı vermektedir.